

OD REDAKCJI

Kolejny numer rocznika „Prace Filologiczne. Literaturoznawstwo” (2014) poświęcamy problematyce dystopii w literaturze.

Dystopię odróżniamy od antyutopii, z którą łączy ją negatywny (nierzadko skrajnie pesymistyczny) obraz przyszłego świata jako miejsca opresyjnego dla zamieszkujących go ludzi. Według słownikowej definicji dystopia to „utwór fabularny przedstawiający koszmarną, choć logicznie uzasadnioną, wewnętrznie spójną i niekiedy dość prawdopodobną wizję przyszłej egzystencji człowieka” (A. Niewiadowski, A. Smuszkiewicz). Ta swoista wiarygodność dystopii wynika z faktu, iż stanowi ona rodzaj artystycznego komentarza do zjawisk obserwowanych współcześnie, do pozwalających się aktualnie uchwycić tendencji rozwojowych społeczeństw. Oprócz obecnych w literaturze różnych epok tak rozumianych dystopii interesują nas również literackie ujęcia „złych miejsc”, czy też „miejsc niechcianych”, w które ludzie zostają wrzuceni wbrew swojej woli lub do których trafiają przypadkiem i które stają się dla nich źródłem cierpienia. W tym sensie takim „miejscem niechcianym” mogą być dla przesiedleńców i emigrantów ich nowe miejsca zamieszkania, dla zesłańców miejsca zsyłki, a dla oikofobów ich własna „mała”, czy „wielka” ojczyzna. Odraza do własnego domu jako „złego miejsca” może również przybierać kształt manichejskiej niechęci do ciała jako więzienia duszy, którego literacką figurą tak często bywa labirynt.

Na wszystkie te kwestie spoglądamy ogniskując uwagę na kulturowych wyobrażeniach „złych miejsc”, na ich estetyce, teologicznych i filozoficznych uwarunkowaniach oraz sposobach prezentacji w literaturze. Poczynione przez Autorów wybory problemów i utworów literackich zdradzają powody dzisiejszej atrakcyjności badawczej tematu dystopii.

W stałym dziale „Pożytki filologiczne” znalazły się tym razem artykuły dotyczące literatury drugiej połowy XIX wieku, tradycji klasycznej oraz problematyki przekładu.